

Spuścizna 155

Jan Nowak (1880 – 1940)

Spis z natury

1. Raptularz hydrometryczny, lata 20-te.
2. Prace twórcy spuścizny:
 - La nature et le role des plissements hercyniens en Pologne, druk, Madryt, 1928.
 - Uwagi o niektórych metodach badawczych stosunku Podola do Karpat, druk, Kraków, 1932.
 - Pierwsze sprawozdanie z badań nad kopcem Krakusa, współautorstwo, druk, Kraków, 1934.
3. Materiały obce – publikacje książkowe i nadbitki artykułów naukowych różnych autorów, część z dedykacjami dla Jana Nowaka.

Dokumenty przekazane w dniu 22 lutego 2019 r. przez dr hab. Jana Bromowicza, wnuka.

A 2090

Wikipedia

Jan Nowak (ur. 15 października 1880 w Hołyniu koło Stanisławowa, zm. 18 lutego 1940 w Krakowie) – polski geolog i paleontolog, specjalista w zakresie tektoniki.

Był synem Wojciecha, dróżnika kolejowego. W latach 1893 – 1901 uczył się w gimnazjum w Stanisławowie i już w tym czasie utrzymywał się z udzielania korepetycji. Po zdaniu matury rozpoczął studia geologiczne na Wydziale Przyrodniczym Uniwersytetu Lwowskiego, które ukończył w 1907 uzyskując tytuł doktora. Od 1906 roku pracował w Bibliotece Uniwersyteckiej we Lwowie, początkowo jako wolontariusz. Pierwsze jego prace rozpoczęte około 1907 dotyczyły paleontologii i stratygrafii górnej kredy Podola i Rostocza Lwowsko-Rawskiego. W 1908 rozpoczął wydawanie monografii głowonogów górnokredowych w Polsce. Monografia ta *Badania w zakresie głowonogów z górnej kredy w Polsce* ukazywała się do 1913.

Podczas podróży naukowej na zachód Europy prowadził badania tektoniczne w Alpach Wschodnich, m.in. Alp Wapiennych w Salzburgu i Salzkammergucie (1911).

Następnie odbył podróż badawczą na wschód Syberii, do Kraju Nadmorskiego. Naukowym wynikiem tej wyprawy była rozprawa o mioceńskich roślinach z Sichote Alin oraz druga o budowie geologicznej tych gór. Były one opublikowane w 1912, w wydawnictwach Polskiej Akademii Umiejętności. Po powrocie uzyskał habilitację w 1913 z geologii i paleontologii.

Z kolei podjął studia tektoniki Karpat Wschodnich podsumowane pracą o jednostkach tektonicznych Karpat Wschodnich, wydaną w 1914.

W czasie I wojny światowej w sierpniu 1914 roku został zmobilizowany do armii austriackiej. Został ranny w bitwie pod Gorlicami po rekonwalescencji, do końca wojny pełnił funkcję specjalisty w komendzie naftowej w Nadwórnej, a następnie komendanta naftowego w Krośnie. W 1916, zawarł związek małżeński z Marią Leopoldyną Koczarską, absolwentką Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Lwowskiego. W latach 1919–1921 pracował w Państwowym Instytucie Geologicznym i Państwowym Urzędzie Naftowym. W 1922 został

zatrudniony w Katedrze Paleontologii Uniwersytetu Jagiellońskiego na stanowisku kierownika Zakładu Paleontologicznego. W 1923 objął tę Katedrę, a w 1928 objął Katedrę Geologii. Oprócz wykładów z paleontologii, geologii tektonicznej oraz geologii naftowej, brał również udział w *Wykładach Powszechnych* Uniwersytetu Jagiellońskiego. Przez wiele lat był ich kierownikiem.^[1]

W 1927 opublikował największe swoje dzieło: *Zarys tektoniki Polski*. W 1929 wydał w języku niemieckim *Die Geologie der polnischen Ölfelder (Geologia polskich pól naftowych)*.

W 1938 odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski^[2].

Był członkiem wielu towarzystw naukowych, przede wszystkim Polskiego Towarzystwa Geologicznego, którego był jednym z założycieli, a w latach 1926-1939 prezesem. W 1929 roku na korespondenta, a w 1931 roku na członka czynnego Polskiej Akademii Umiejętności. Był też członkiem zagranicznym Czeskiej Akademii Nauk i Akademii Nauk w Kordobie.^[3]

W 1935 roku odebrał doktorat honoris causa politechniki we Wrocławiu. 6 listopada 1939 został aresztowany w ramach Sonderaktion Krakau wraz z innymi krakowskimi profesorami i wywieziony do Wrocławia, a potem do obozu koncentracyjnego w Sachsenhausen^[4]. Zwolniony z tego obozu w stanie skrajnego wyczerpania 8 lutego 1940, zmarł w Krakowie dziesięć dni później. Został pochowany na cmentarzu Rakowickim^[5]

Przypisy

- ↑ Stanisław Czarniecki *Jan Nowak (1880-1940)* [w:] *Polski Słownik Biograficzny* tom XXIII, s. 260 – 262
- ↑ 10 listopada 1938 „za zasługi na polu pracy naukowej” M.P. z 1938 r. nr 258, poz. 592
- ↑ Marian Książkiewicz, 1971, Jan Nowak (1880-1940), *Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego*, tom XLI, z. 1, s. 42-44, Kraków.
- ↑ Lista pamięci – prof. Jan Nowak.
- ↑ Zmarł z wycieńczenia dziesiątego dnia po powrocie. Swojego dziadka prof. Jana Nowaka wspomina Jan Bromowicz. [w:] *Alma Mater* nr 118 wyd. 2009 s.41-48